

Lesformulier

titel les	Dat kan dichter! 1
voor welke groep(en)	Groep 5 en 6
onderwerp/thema	Natuur buiten
kunstdiscipline(s)	Schrijven Poëzie
vaardigheden	- De leerlingen weten wat een gedicht is - De leerlingen kunnen bewust zintuiglijk waarnemen - De leerlingen kunnen fantaseren rondom hun waarnemingen V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
doelen(en)	- Plezier in taal, - Eigen verhaal vertellen, - Kennismaken met poëzie T1, MA1, MA2
werkvorm(en)	T6,T7, T11, MA9, MA10, MA11
presentatievorm	Kring
duur van les(senreeks)	2 keer 45 minuten
benodigdheden	<i>Heel de wereld wordt wakker</i> Het beste van moderne kindergedichten - Flinke stapel tijdschriften - Scharen - Witte vellen - Plak
voorbereiding	

Lesopbouw

ORIËNTATIEFASE

*Denk hierbij aan:
voorkennis ophalen,
verwonderen, waarnemen
(kijken, luisteren, voelen,
ruiken, proeven),
associëren, fantaseren,
beschouwen en reflecteren.*

Verzamel de leerlingen in een kring. Je hebt het boek *Heel de wereld wordt wakker* op je schoot.

Vraag de kinderen wie weet wat een gedicht of poëzie is. Laat ze hun ideeën even uitspreken.

Lees nu het gedicht *Kleur* van Bart Moeyaert op pagina 23. Laat ze het gedicht vooral ook even zien. Bespreek het dan na. Wat doet de dichter? Rijmt het gedicht? Wat denk je dat hij ermee wil zeggen?

In een gedicht vertelt de dichter wat deze wil vertellen helemaal op diens eigen wijze!

Lees het gedicht nog eens.

ONDERZOEKSFASE

*Denk hierbij aan:
brainstormen, bronnen
zoeken, schetsen,
experimenteren, improviseren,
oefenen, proefjes doen of
maken, nieuwe technieken
aanleren, keuzes en een plan
maken.*

Vertel de kinderen over de zintuigen. Want we hebben onze zintuigen nodig om nieuwe ontdekkingen te doen.

Leg de kinderen uit wat we gaan doen: we gaan naar buiten om onze zintuigen heel bewust te ervaren.

Kies een verzamelpunt op het schoolplein. Op dit punt start je en kom je iedere keer terug. Je neemt een timer mee, die zet je op 1 minuut.

Je spreekt het eerste zintuig af (bv. geur). Als de minuut in gaat gaan ze aan alles ruiken wat er te vinden is op het schoolplein. Als de minuut voorbij is roep je de klas zo snel mogelijk weer bij elkaar en bespreek je kort hun ervaringen. Maak het niet te lang. Ga snel door naar het volgende zintuig. Zo werk je neus, oren (in stilte), tast en ogen af. Iedere keer na één minuut komen ze terug naar het verzamelpunt. Vraag ze of ze iets nieuws hebben ontdekt.

Voor de smaakzin komen we terug in de kring in de klas. Het is goed om de kinderen eerst de ruimte te geven om over hun ervaringen buiten te kunnen vertellen. Vraag ze dan vooral of er iets was dat hen heeft verrast.

Dan gaan we door naar proeven. Laat ze allemaal hun ogen sluiten en deel een rozijntje uit. Vraag ze het in hun mond te houden en niet direct door te slikken. Geef ze wederom een minuut de tijd om zo bewust mogelijk te beleven wat ze proeven. Het is niet alleen smaak wat ze ervaren, ook de structuur van het rozijntje, warm/koud, klein/ groot, hard/zacht. Na de minuut laat je een aantal kinderen vertellen wat ze hebben ervaren.

UITVOERINGSFASE

*Denk hierbij aan:
toepassen, herhalen,
(in)oefenen, delen van
(tussen)resultaten.*

De kinderen gaan aan hun tafels aan het werk met de tijdschriften. Ze mogen woorden uitknippen die iets zintuiglijks bij ze oproepen. Je hoeft het niet te controleren; het gaat erom dat ze zelf het verband kunnen maken. Ze mogen best samenwerken.

Laat ze de woorden kriskras op hun witte vel plakken.

Om de klas weer rustig te krijgen is het een goed idee om nu eerst gezamenlijk alles op te ruimen, alleen de vellen met daarop de geplakte woorden blijven op de tafels liggen.

Nu zet je een timer op vijf minuten. Leid dit gedeelte van de opdracht goed in. In de vijf minuten werkt iedereen voor zich en is het absoluut stil. Ze krijgen deze vijf minuten de tijd om zo veel mogelijk woorden te bedenken rondom hun uitgeknipte woorden. Het gaat om zintuiglijke associaties. Het is zaak dat je dit van te voren goed uitlegt.

Dus: ze hebben een woord uitgeknipt en opgeplakt, bv banaan. Nu schrijven ze om dat woord banaan alle zintuiglijke woorden waarvan zij vinden dat die erbij passen, zoals, zoet, zacht, smeug.
Maar ze kunnen ook een woord als liefde hebben uitgeknipt en opgeplakt. Dan kunnen bv zintuiglijke associaties zijn: warm, zoet, zacht, roze..

Het is van belang dat je niet corrigeert; als zij vinden dat dat woord erbij hoort dan is dat zo.

EVALUATIEFASE

*Denk hierbij aan:
Terugkijken op product en
proces en
wat geleerd is, het creëren
van ruimte om te groeien en
het formuleren
van nieuwe leervragen.*

Ter evaluatie is het leuk om in een kring te bespreken wat ze hebben gedaan. Laat ze erover vertellen. Zijn er dingen geweest die hen hebben verrast? Hoe vonden ze het te werken zonder het fout te kunnen doen? Hebben ze het idee dat ze hier nu zelf een gedicht van zouden kunnen maken?

Ter afsluiting kun je nog voorlezen: *Recept voor iets zouts* van Bette Westera op pagina 22.

Tips/inspiratie/verdieping

*Denk bijvoorbeeld aan:
extra activiteiten,
uitstapjes,
beeldmateriaal en
inspiratiebronnen.*

Wil je als leerkracht graag leren hoe je schrijven plezieriger kunt maken voor je leerlingen, hoe je ze beter op hun individuele schrijfproces kunt begeleiden? Kijk dan eens naar de *Masterclass Schrijven als kunstvak / Procesgericht schrijfonderwijs* van Heidi Koren op Rozet Onderwijs: kunstenschool.rozet.nl/aanbod/masterclass

Op kunstenschool.rozet.nl/aanbod vind je o.a. ook aanbod van Tineke Honingh en Jo-An Westerveld.